

ZPRÁVA Z 35. MEZINÁRODNÍ KONFERENCE O PREVENCI A TERAPII DROGOVÝCH ZÁVISLOSTÍ

35. mezinárodní konference o prevenci a terapii drogových závislostí se konala ve dnech 10. – 15. 6. 1990 v Berlíně. Byla organizována Mezinárodním výborem pro alkohol a jiné závislosti (ICAA) sídlících ve Švýcarsku, ve spolupráci s Německou ústřední protidrogovou

kanceláří. Konference se zúčastnilo několik stovek odborníků z celého světa, nejvíce byly kromě německých zastoupeny severoamerické a skandinávské země. Výkonný ředitel ICAA A. Tongue se při této příležitosti vzdal po mnoha letech své funkce a byl honorován Jellineko-

vou Pamětní medailí. Kromě něho tuto cenu tento rok získal také Alan Marlatt, profesor psychologie v Seattlu. A. Marlatt se stal známý svojí studií o zjišťování role očekávání vlivu alkoholu na chování. Nedávno vyvinul kognitivně-behaviorální model procesu recidivy, který používá teorie sociálního učení při rozlišování mezi postupy jak dosáhnout a udržet změnu.

Jednání probíhala v oddělených sekcích věnovaných specifickým problémům a na plenárním zasedání, které bylo věnováno každý den jinému obecnějšímu tématu. Tentokrát zde bylo hodně pozornosti věnováno léčebným modalitám závislosti.

Vývoj osmdesátých let byl charakterizován centralizací léčby, vládními dotacemi a právem závislého být léčen. Devadesátá léta pravděpodobně budou ovlivněna obecnou privatizací a volným trhem a stále rostoucí důležitostí kapitánů průmyslu. Lze počítat s úbytkem užívání alkoholu a heroinu a se vzrůstem požívání kokainu a legálně předepisovaných drog. Chemická regulace chování bude mít za následek rozvinutí rozličných drogových subkultur. Spolu s decentralizací léčebných programů bude růst rozdílnost jejich cílů a podle některých expertů se budeme muset adaptovat na postupnou legalizaci drog. Zatímco profesionální vývoj osmdesátých let se zaměřoval na prevenci, nacionální kampaně, psychoterapii a profesionalizaci pomoci, devadesátá léta se v kampaních rozdělí na regionální nebo se naopak budou šířit na mezinárodní úrovni. Počítá se také s vývojem rozličných služeb při podpoře a důrazu na svépomoc a angažovanost klienta v uzdravovacím procesu. Pracoviště při větší kritice a kontrole budou muset prokázat kvalitu svých služeb a budou se zaměřovat daleko více na omezené konkrétně definované skupiny obyvatelstva.

Otázka legalizace drog byla předmětem mnoha diskusí. S legalizací souvisící potřeba dekriminlizace závislých osob byla zastávána hlavně Nizozemím a Švýcarskem. Na druhé straně účastníci konference „PRIDE“, která se konala v dubnu letošního roku v USA, vydali rezoluci proti legalizaci či liberalizaci různých zakázaných substancí. Tuto rezoluci podepsala i československá delegace. V diskusi se na této konferenci upozorňovalo na prokázaný úspěch pokusů o kontrolu drog a na druhé straně prokázaný neúspěch legálního předepisování např. amfetaminu v letech 1965 – 1967 ve Švédsku, jehož následkem se počet intravenózních toxikomanů za pouhý rok zdvojnásobil.

V USA se velmi rychle šíří užívání kokainu, v současné době se týká 15 miliónů obyvatel, z nichž 5 miliónů potřebuje léčbu. Postupně se

mění skladba abuzérů, zatímco v r. 1983 bylo 50 % z nich studenty, v r. 1987 již převažovali mezi kokainisty nezaměstnaní (55 %) vyššího věku (z 21 let zvýšil průměrný věk na 27 let) a nastává posun z intravenózního aplikování ve prospěch jiných cest. Nyní častá kombinace kokainu s crackem je velmi nebezpečná, neboť závislost se v plné míře rozvíjí v několika týdnech či měsících. V západní Evropě je možné po letech rozvinuté závislosti na heroinu pozorovat spíše polytoxikomanie, mnoho heroinistů bere také kokain, ale i alkohol a benzodiazepiny. Poslední výzkumy se soustřeďují na vybrané skupiny obyvatel, které jsou považovány za více ohrožené, např. imigranty.

Stále rostoucím problémem spojeným s drogovou závislostí je šíření AIDS. Zatímco v minulých letech byli nově onemocnělí v převážné většině homosexuálové, v r. 1988 nastal relativní pokles a lze říci, že relativně největší skupinou nově zjištěných HIV – pozitivních jsou toxikomané. V Německu existuje rozsáhlá síť poraden pro tyto lidi (anonymní), metodologické centrum AIDS-Hilfe vydává potřebné materiály včetně časopisu AKTUELL. Tato pracoviště se opírají většinou o svépomocné skupiny a pracují zde lidé, kteří jsou samotným problémem nejvíce ohrožení (homosexuálové, toxikomani).

Podobnou svépomocnou organizací je Synanon, který v r. 1971 založili dva toxikomané v západním Berlíně poté, co s malým úspěchem absolvovali terapii v Heidelbergu. Tato instituce je největším svépomocným ústavním centrem pro toxikomany (80 %), ale i alkoholiky (20 %). Vlastní 3 budovy v západním Berlíně a farmu blízko Marburgu. Svým stylem života poněkud připomíná kibuc. Pacienti se sami podílejí na různých pracích, které vydělávají Synanonu peníze a tak kryjí 45 % jeho výdajů. Dalších 40 % je kryto privátními a firemními dotacemi. Zbytek, 15 % pokrývají státní dotace.

Pacienti se přijímají i s dětmi, pro vstup do léčby platí přijetí těchto pravidel: žádné drogy, žádný alkohol a žádné násilí či jeho hrozba. Synanon vydává velmi atraktivně vylížejší časopis SUCHTREPORT.

Významným hnutím za abstinenci je EURAD (Europe against drugs), které vzniklo ze svépomocného hnutí evropských rodičů toxikomanů (např. finské SVIH) a bylo formálně ustanoveno v evropském parlamentu ve Štrasburku 25. 10. 1988. I. evropská konference rodičovských skupin se konala v dubnu 1989 v Berlíně. Hnutí nemá politické či náboženské ambice, snaží se však ovlivnit dění, které se drog týká ve smyslu restrikce a zabrání lega-

lizace drog, osvětové činnosti a spolupracuje se všemi, kdo na tomto poli pracují. Členy tohoto hnutí je třináct severských a západoevropských zemí včetně SRN. EURAD má blízké kontakty s americkým P.R.I.D.E. (Parents' Resource Institute for Drug Aducaation) a jihoevropskou federací E.F.D. (Europe Fights Drugs), jejímiž členy jsou Itálie, Španělsko a Francie. Vydává informační bulletin Eurad News.

Mezi výzkumnými pracemi zaujaly pozornost výsledky výzkumného západoněmeckého projektu realizovaného mnichovským výzkumným ústavem pro psychoterapii – IFT. Šlo o sledování efektivity protialkoholní léčby prováděné ve třinácti západoněmeckých léčebných institucích a pacienti byli sledováni ještě čtyři roky po léčbě. Výsledky ukázaly velkou důležitost dokončování plánované doby léčby. Nejvýznamnějším rozdílem v celé studii byl počet úmrtí mezi abstinenty a recidivujícími. Lze

také tvrdit, že délka léčby pozitivně koreluje s pravděpodobností úspěšnosti léčby. Opravdu zanedbatelný počet pacientů z celého souboru se týkal po čtyřletém období tzv. kontrovaného pití. U mužů je dobrým prediktorem nepřítomnost sebevraždy, u žen se stává nepříznivým prediktorem více než jeden pokus o sebevraždu. Studie vedlo ke konstrukci prognostického indexu, který přihlížel ke Skálovu a Kubíčkovu dříve konstruovanému indexu. Při zdůraznění existence či opodstatnění všech druhů léčeb co do jejich délky bylo upozorněno, že pacienti s nízkým prognostickým indexem by neměli být dáváni do krátkodobých programů, které jsou pro ně nedostačující.

Řada dalších výzkumných prací, které na konferenci zaujaly svou důležitostí, bude postupně uveřejněna v tomto časopise ve zkrácené podobě.

PhDr. M. Frouzová
PL Praha 8